==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========

પ્રભા શંકર દુબે

વિરુદ્ધ

મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય

૨ ડિસેમ્બર, ૨૦૦૩

[દોરાઈસ્વામી રાજુ અને અરિજીત પસાયત, ન્યાયમૂર્તિઓ]

નાર્કોટિક ડ્રગ્સ એન્ડ સાયકોટ્રોપિક સબસ્ટન્સિસ એક્ટ, ૧૯૮૫; કલમ ૧૮:

અધિકારી દ્વારા અફીણ લઈ જતા શંકાસ્પદોને આંતરવામાં આવ્યા – મેજિસ્ટ્રેટ/રાજપત્રિત અધિકારી દ્વારા જડતી કરાવવા અંગેની નોટિસ – તેમને આંતરનાર અધિકારી દ્વારા જ પોતાની જડતી કરાવવાનો વિકલ્પ પસંદ કર્યો – તેમના કબજામાંથી અફીણની જપ્તી – શંકાસ્પદોની જડતી સંબંધિત વૈધાનિક જરૂરિયાતોનું સંપૂર્ણપણે પાલન કરવામાં આવ્યું હોવાનું ઠેરવીને ટ્રાયલ કોર્ટે તેમને ગુનો કરવા બદલ દોષિત ઠેરવ્યા અને સજા ફટકારી – હાઇકોર્ટ દ્વારા તે નિર્ણય

બહાલ રાખવામાં આવ્યો – અપીલ પર, ઠેરવવામાં આવ્યું : નામાંકિત અધિકારીઓ દ્વારા જડતી કરાવવાના પોતાના અધિકારના અસ્તિત્વ વિશે શંકાસ્પદોને જણાવવા સિવાય આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ કોઈ ચોક્કસ સ્વરૂપ નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું ન હોવાથી, તેના પાલન સંબંધિત પ્રશ્ન દરેક કેસના તથ્યોને આધારે નક્કી કરવાનો રહે છે અને કોઈ બીબાંઢાળ ફોર્મ્યુલા દ્વારા નહીં – તે આરોપીના અધિકારોનું રક્ષણ કરવા માટેની માત્ર એક કાર્યરીતિ સંબંધિત જરૂરિયાત છે – સંબંધિત જોગવાઈઓની જરૂરિયાતોનું પાલન ન થયું હોવાની દલીલને પુષ્ટિ આપવા માટે નીચલી અદાલતો સમક્ષ કોઈ સામગ્રી મૂકવામાં આવી નહોતી – આથી, વાદગ્રસ્ત ચુકાદામાં હસ્તક્ષેપ કરવા યોગ્ય કોઈ ખામી નથી.

ફરિયાદપક્ષના જણાવ્યા અનુસાર, બાતમી મળવા પર, અફીણનો કબજો ધરાવતા અપીલકર્તાઓને નાર્કોટિક્સ વિભાગના અધિકારી દ્વારા આંતરવામાં આવ્યા હતા. તેઓ જડતી માટે કોઈ મેજિસ્ટ્રેટ અથવા રાજપત્રિત અધિકારી સમક્ષ લઈ જવાની ઇચ્છા રાખે છે કે કેમ, તે જણાવવા માટે તેમને એક નોટિસ બજાવવામાં આવી હતી. તેમણે તેઓના દ્વારા જડતી કરાવવાનો વિકલ્પ પસંદ કર્યો ન હતો. આથી નાર્કોટિક્સ વિભાગના અધિકારી દ્વારા તેમની જડતી લેવામાં આવી હતી. તેમની પાસેથી ૨૦૦ ગ્રામ અફીણ મળી આવ્યું હતું, જેને જપ્ત કરીને ફોરેન્સિક સાયન્સ લેબોરેટરી ખાતે મોકલવામાં આવ્યું હતું અને મામલાની તપાસ હાથ ધરવામાં આવી હતી. ટ્રાયલ કોર્ટે બંને આરોપીઓને નાર્કોટિક ડ્રગ્સ એન્ડ સાયકોટ્રોપિક સબસ્ટન્સિસ એક્ટની કલમ ૧૮ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુના માટે

દોષિત ઠેરવ્યા હતા અને તે મુજબ તેમને સજા ફટકારી હતી. હાઇકોર્ટ દ્વારા આ હુકમ બહાલ રાખવામાં આવ્યો હતો. આથી આ વર્તમાન અપીલો ઉપસ્થિત થઈ છે.

આરોપી–અપીલકર્તાઓ તરફથી એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે આરોપીઓને માત્ર એટલું પૂછવું કે શું તેઓ મેજિસ્ટ્રેટ/રાજપત્રિત અધિકારી દ્વારા પોતાની જડતી કરાવવા માંગે છે, તે આ અધિનિયમની કલમ ૫૦ નું પૂરતું પાલન નથી.

સામાવાળા–રાજ્ય વતી એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે મેજિસ્ટ્રેટ અથવા રાજપત્રિત અધિકારી દ્વારા જડતી કરાવવા અંગે આરોપીને જાણ કરવા માટે આ અધિનિયમની કલમ ૫૦ હેઠળ કોઈ ચોક્કસ પદ્ધતિ નિર્ધારિત કરવામાં આવી નથી; આવી માહિતી આપવાનો હેતુ પારદર્શિતા સુનિશ્ચિત કરવાનો અને ખોટી રીતે ફસાવવાના કોઈપણ આક્ષેપને નકારી કાઢવાનો છે; અને આરોપીઓએ નામાંકિત અધિકારી દ્વારા જડતી કરાવવાનો વિકલ્પ પસંદ ન કર્યો હોવાથી, નામાંકિત અધિકારીઓ સિવાયના અધિકારીઓ દ્વારા જડતી હાથ ધરી શકાતી હતી.

અપીલો ફગાવી દેતાં, કોર્ટે :

ઠેરવવામાં આવ્યું : ૧.૧. નાર્કોટિક ડ્રગ્સ એન્ડ સાયકોટ્રોપિક સબસ્ટન્સિસ એક્ટની કલમ ૫૦ હેઠળ આપવી જરૂરી હોય તેવી માહિતી પહોંચાડવા માટે કોઈ ચોક્કસ સ્વરૂપ નિર્ધારિત કે અભિપ્રેત નથી. જે બાબત

જરૂરી છે તે ખુદ આ કલમમાં નામાંકિત અધિકારીઓ પૈકીના કોઈ એક અધિકારીની ઉપસ્થિતિમાં પોતાની જડતી કરાવવાના તેના અધિકારનું અસ્તિત્વ છે. કોઈ ચોક્કસ રીત કે પદ્ધતિ નિર્ધારિત અથવા અભિપ્રેત ન હોવાથી, અદાલતે માત્ર સૂચનાના સ્વરૂપને નહીં પરંતુ તેના સારતત્વને જોવાનું રહે છે. કલમ ૫૦ ની જરૂરિયાતોનું પાલન થયું છે કે કેમ તે એવો પ્રશ્ન છે કે જેનો નિર્ણય દરેક કેસના તથ્યોને આધારે કરવાનો રહે છે અને તેમાં કોઈ વ્યાપક સામાન્યીકરણ અને/અથવા કોઈ બીબાંઢાળ ફોર્મ્યુલા હોઈ શકે નહીં. [જપ૧–એ–સી]

સ્ટેટ ઓફ પંજાબ વિરુદ્ધ બલદેવ સિંહ, [૧૯૯૯] ૬ એસસીસી ૧૭૨, અનુસરવામાં આવ્યો.

૧.૨. આ અધિનિયમની કલમ ૫૦ માં કોઈ આત્મ–દોષારોપણ સામેલ નથી. તે આરોપી (શંકાસ્પદ) ના એ અધિકારનું રક્ષણ કરવા માટે જરૂરી માત્ર એક કાર્યરીતિ છે કે જેમાં જો તે તેવી ઇચ્છા રાખે તો નિર્દિષ્ટ અધિકારીઓ પૈકીના કોઈપણ અધિકારી સમક્ષ પોતાની જડતી કરાવવાના પોતાના અધિકારના અસ્તિત્વથી તેને વાકેફ કરવામાં આવે. તેનો હેતુ એ સુનિશ્ચિત કરવાનો જણાય છે કે પાછળના તબક્કે આરોપી (શંકાસ્પદ) એવી દલીલ ન કરે કે તે વસ્તુઓ તેના પર ખોટી રીતે મૂકી દેવામાં આવી હતી અથવા તે વસ્તુઓ તેની પાસેથી કબજે લેવામાં આવી નહોતી. બીજી રીતે કહીએ તો, જડતીની પ્રક્રિયામાં નિષ્પક્ષતા અને પારદર્શિતાને પ્રાધાન્ય આપવામાં આવ્યું છે. જો કોઈ કાર્ય કોઈ ચોક્કસ રીતે કરવાનું જરૂરી હોય, તો તે તે જ રીતે થવું જોઈએ, પરંતુ પ્રસ્તુત

કેસમાં, આ અધિનિયમની કલમ ૫૦ ની જરૂરિયાતોનું પર્યાપ્ત પાલન થયું હતું તેવા તારણોને જોતાં પરિસ્થિતિ ભિન્ન છે. [૪૫૧–સી–ઈ]

રઘબીર સિંહ વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય, (૧૯૯૬) ૨ એસસીસી ૨૦૧; નઝીર અહમદ વિરુદ્ધ કિંગ–એમ્પરર, એ.આઈ.આર. (૧૯૩૬) પી.સી. ૨૫૩; ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ સિંધારા સિંહ અને અન્ય, (૧૯૬૪) ૪ એસ.સી.આર. ૪૮૫ અને જોસેફ ફર્નાન્ડીઝ વિરુદ્ધ ગોવા રાજ્ય, (૨૦૦૦) ૧ એસસીસી ૭૦૭, પર આધાર રાખવામાં આવ્યો.

૧.૩. 'મહત્ત્વપૂર્ણ પરિપાલન' શબ્દપ્રયોગનો ઉપયોગ એ પૃષ્ઠભૂમિમાં કરવામાં આવ્યો હતો કે જડતી લેનાર સંબંધિત અધિકારીના મનોમસ્તિષ્કમાં આ અધિનિયમની કલમ ૫૦ ની જોગવાઈ હતી અને બલદેવ સિંહના કેસમાં બંધારણીય બેંચ દ્વારા તેના પર મૂકવામાં આવેલા કાનૂની અર્થઘટનની તેને કોઈ સહાય પ્રાપ્ત થયેલ ન હતી. કરેલા અવલોકનો પર કોઈ ભિન્ન કે અન્ય અર્થનું આરોપણ કરવા માટે ચુકાદામાં રહેલી કોઈ પંક્તિ કે કોઈ એક શબ્દને અલગ પાડીને અથવા જાણે કે કોઈ વૈધાનિક જોગવાઈનું જ અર્થઘટન કરવામાં આવી રહ્યું હોય તે રીતે વાંચી શકાય નહીં. આથી, આ અધિનિયમની કલમ ૫૦ ની વૈધાનિક જરૂરિયાતોનું પરિપાલન કરવામાં આવ્યું ન હતું તેવી રજૂ કરાયેલી દલીલમાં કોઈ કાનૂની તથ્ય કે વજૂદ જણાતું નથી. [૪૫૪–ડી–ઈ–એફ]

સ્ટેટ ઓફ પંજાબ વિરુદ્ધ બલદેવ સિંહ, (૧૯૯૯) ૬ એસ.સી.સી. ૧૭૨, સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો.

૧.૪. કલમ ૫૦ ની વૈધાનિક જરૂરિયાતો કે આવશ્યકતાઓનું પાલન કરવામાં આવ્યું નથી તેવી દલીલને સમર્થન કે પુષ્ટિ આપે તેવી કોઈપણ સામગ્રી ટ્રાયલ કોર્ટ કે હાઈકોર્ટ સમક્ષ રેકોર્ડ પર રજૂ કરવામાં આવી ન હતી. આથી, આરોપીના ગુનાહિત દોષ અને દોષસિદ્ધિ પર તેની સંભવિત અસરની વાત તો દૂર રહી, આ બાબતના સંબંધમાં વ્યક્ત કરવામાં આવેલી ફરિયાદ સહેજ પણ વિચારણાને પાત્ર બનતી નથી. કલમ ૩૧૩ સી.આર.પી.સી. (ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતાની કલમ ૩૧૩) હેઠળ પોતાનું નિવેદન આપતી વખતે, આરોપીએ ક્યારેય એવું જણાવ્યું ન હતું કે તે પોતાના અધિકારોથી અજાણ હતો અથવા તે કારણસર તેને કોઈપણ રીતે ગેરમાર્ગે દોરવામાં આવ્યો હતો. તેનાથી વિપરીત, સામાન્ય અને તદ્દન અસ્પષ્ટ રીતે માત્ર એટલું જ કહેવામાં આવ્યું હતું કે તે જાણતો ન હતો અથવા તેને મૂકવામાં આવેલા આક્ષેપો અંગે કોઈ જાણકારી કે ખ્યાલ ન હતો. વાદગ્રસ્ત ચુકાદામાં કોઈપણ પ્રકારે હસ્તક્ષેપ કરવાનું વાજબી ઠેરવે તેવી કોઈ કાનૂની ક્ષતિ કે ખામી જણાતી નથી. [૪૫૪–એફ–જી–એચ; ૪૫૫–એ–બી]

ફોજદારી અપીલીય અધિકારક્ષેત્ર : ફોજદારી અપીલ નંબર ૬૩૪/૨૦૦૩.

જબલપુર ખાતેની મધ્ય પ્રદેશ હાઈકોર્ટ દ્વારા ફોજદારી અપીલ નંબર ૨૦૭૬/૧૯૯૯ માં તારીખ ૨/૮/૨૦૦૨ ના રોજ આપવામાં આવેલા ચુકાદા અને હુકમ સામે.

સાથે

ફોજદારી અપીલ નંબર ૧૧૨૨/૨૦૦૩.

ફોજદારી અપીલ નંબર ૬૩૪/૨૦૦૩ માં અપીલકર્તા તરફથી એમ.એસ. ગણેશ, સુશ્રી સુષ્મા મંચંદા.

ફોજદારી અપીલ નંબર ૧૧૨૨/૨૦૦૩ માં અપીલકર્તા તરફથી સુનીલ કુમાર જૈન, કમલ મોહન ગુપ્તા અને એસ. બોરઠાકુર.

સામાવાળા તરફથી આર.પી. ગુપ્તા, બિનોદ એન. તિવારી અને સુશ્રી કામાક્ષી એસ. મહેલવાલ.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ અરિજીત પસાયત દ્વારા આપવામાં આવેલ.

આ બંને અપીલો નાર્કોટિક ડ્રગ્સ એન્ડ સાયકોટ્રોપિક સબસ્ટન્સિસ એક્ટ, ૧૯૮૫ (જે હવે પછી 'અધિનિયમ' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૧૮ હેઠળ શિક્ષાપાત્ર ગુનો કરવા બદલ અપીલકર્તાઓ (જે હવે પછી પોતપોતાના સંબંધિત નામો દ્વારા આરોપી તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની દોષસિદ્ધિને યોગ્ય ઠેરવીને બહાલ રાખતા, જબલપુર ખાતે આવેલી મધ્ય પ્રદેશ હાઈકોર્ટની બેંચના વિદ્વાન એકલ ન્યાયાધીશ દ્વારા આપવામાં આવેલા સર્વસામાન્ય ચુકાદા સાથે સંબંધિત છે. ૧૦ વર્ષની જેલ કેદની સજા ભોગવવા ઉપરાંત, રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦/– ની રકમનો દંડ પણ લાદવામાં આવ્યો હતો.

ટ્રાયલ દરમિયાન સામે આવેલ ફરિયાદપક્ષનું કથન નીચે મુજબ છે:

તારીખ ૩.૧૧.૧૯૯૮ ના રોજ એસ.બી. શ્રીવાસ્તવ (પી.ડબલ્યુ.–૬) ને એવી માહિતી મળી હતી કે અફીણનો કબજો ધરાવતી બે વ્યક્તિઓ સ્કૂટર નંબર એમ.પી.–૦૪–આર–૭૬૯૩ પર નવી જેલ તરફથી ગાંધી નગર તરફ જઈ રહી છે. આ માહિતી રોજનામચામાં અનુક્રમ નંબર ૨૧૬ પર નોંધવામાં આવી હતી અને આંક પી–૧ મુજબ સી.એસ.પી. ને મોકલવામાં આવી હતી. આરોપી વ્યક્તિઓને રોકવામાં આવ્યા હતા અને આંક પી–૧૦ તથા આંક પી–૧૧ ની નોટિસો દ્વારા તેઓને જાણ કરવામાં આવી હતી કે જો તેઓ તેવી ઇચ્છા ધરાવતા હોય, તો જડતી માટે તેમને કોઈ મેજિસ્ટ્રેટ અથવા રાજપત્રિત અધિકારી પાસે લઈ જઈ શકાય છે. તેઓએ તેમના દ્વારા જ પોતાની જડતી કરાવવાનો વિકલ્પ પસંદ કર્યો હતો. તેમની જડતી લેતાં, તે પૈકી દરેક વ્યક્તિના "શરીર" પરથી ૨૦૦ ગ્રામ અફીણ મળી આવ્યું હતું. જપ્તી મેમો આંક પી–૪ અને આંક પી–૬ મુજબ તે જપ્ત કરવામાં આવ્યું હતું. તેમાંથી પ્રત્યેક ૧૦ ગ્રામના નમૂના લેવામાં આવ્યા હતા અને તેને સીલ કરવામાં આવ્યા હતા. સીલબંધ હાલતમાં જપ્ત કરાયેલું અફીણ પોલીસ સ્ટેશનના માલખાનામાં જમા કરાવવામાં આવ્યું હતું. આંક પી–૧૨ મુજબ ગુનો નોંધવામાં આવ્યો હતો. આરોપી વ્યક્તિઓની જડતી અને ધરપકડ સંબંધિત માહિતી તારીખ ૫.૧૧.૧૯૯૮ ના રોજ આંક પી–૨ મુજબ ઉપરી અધિકારીને મોકલવામાં આવી હતી. સીલબંધ નમૂનાઓ ફોરેન્સિક સાયન્સ લેબોરેટરીને મોકલવામાં આવ્યા હતા અને રિપોર્ટ આંક પી–૧૪ મુજબ, જે વસ્તુ જપ્ત કરવામાં આવી હતી તે અફીણ હોવાનું જણાયું હતું. આરોપી વ્યક્તિઓએ ગુનાનો ઇનકાર કર્યો હતો. તેમનો બચાવ એવો હતો કે તેઓને ખોટી રીતે સંડોવી

દેવામાં આવ્યા છે.

ટ્રાયલ કોર્ટે ઠેરવ્યું હતું કે જોકે બે પંચ સાક્ષીઓ રમેશ (પી.ડબલ્યુ.–૪) અને યાકુબ ખાન (પી.ડબલ્યુ.–૫) એ ફરિયાદપક્ષના કથનને સમર્થન આપ્યું ન હતું, તેમ છતાં તપાસ કરનાર અમલદારની જુબાની વિશ્વસનીય છે અને તેમની સાથે રહેલા ઓંકર સિંહ કુશવાહા (પી.ડબલ્યુ.–૧) તથા રાજેન્દ્ર સિંહ યાદવ (પી.ડબલ્યુ.–૩)–પોલીસ કોન્સ્ટેબલ દ્વારા તેને અખંડિતપણે સમર્થન મળેલ છે. ટ્રાયલ કોર્ટે ઠેરવ્યું હતું કે આ અધિનિયમની કલમો ૪૨, ૫૦, ૫૫ અને ૫૭ માં સમાવિષ્ટ વૈધાનિક જરૂરિયાતોનું સંપૂર્ણ પાલન થયું હતું અને તેથી, અગાઉ નિર્દેશ કર્યા મુજબ અપીલકર્તાઓને દોષિત ઠેરવીને સજા ફટકારી હતી. શરૂઆતમાં નિર્દેશ કર્યા મુજબ હાઇકોર્ટ સમક્ષની અપીલોથી પણ આરોપી–અપીલકર્તાઓને કોઈ રાહત મળી ન હતી.

અપીલોના સમર્થનમાં, આરોપી–અપીલકર્તાઓ તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલે મુખ્યત્વે આ અધિનિયમની કલમ ૫૦ ની જરૂરિયાતોના કથિત અપરિપાલન પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કર્યું હતું. તેમના જણાવ્યા અનુસાર, આરોપીઓને માત્ર એટલું પૂછવું કે શું તેઓ રાજપત્રિત અધિકારી અથવા મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા પોતાની જડતી કરાવવા માંગે છે, તે અધિનિયમની કલમ ૫૦ માં સમાવિષ્ટ જરૂરિયાતોનું પર્યાપ્ત પાલન નથી. તેમને માત્ર એટલું પૂછવું કે શું કરવાનું છે, તે તેમનો અભિપ્રાય માંગવા સમાન છે અને તેનાથી તેઓને પોતાના અધિકારથી વાકેફ કરવામાં આવતા નથી. સ્ટેટ ઓફ પંજાબ વિરુદ્ધ બલદેવ સિંહ, [૧૯૯૯]

૬ એસસીસી ૧૭૨ માં બંધારણીય બેંચ દ્વારા કરવામાં આવેલા કેટલાક અવલોકનો પર ઘણો ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે. બલદેવ સિંહના કેસ (ઉપરોક્ત) માં નિર્ધારણ માટે ઘડવામાં આવેલા પ્રશ્નોના સંદર્ભમાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આ જરૂરિયાતોના પરિપાલન સાથે જોડાયેલ પવિત્રતા પ્રતિબંધક અટકાયતના કાયદાઓ હેઠળના સિદ્ધાંતો, અમેરિકન બંધારણના પાંચમા સુધારા અને ડી.કે. બસુ વિરુદ્ધ પશ્ચિમ બંગાળ રાજ્ય, [૧૯૯૭] ૧ એસસીસી ૪૧૬ માં દર્શાવેલ ફરજના અનિવાર્ય અને બંધનકર્તા સ્વરૂપના સંદર્ભોમાંથી તારવવાની રહે છે. ઉલ્લંઘન બદલ આ અધિનિયમમાં કડક જોગવાઈઓ નિર્ધારિત કરવામાં આવી છે. તે બાબત જ આ જરૂરિયાતોનું ચુસ્ત પાલન સુનિશ્ચિત કરવાની અનિવાર્યતા ઊભી કરે છે. પ્રસ્તુત કેસમાં જે કરવામાં આવ્યું છે તે કોઈપણ રીતે આ જરૂરિયાતોનું પાલન નથી કારણ કે આ અધિકાર વિશે કોઈ ચોક્કસ માહિતી આપવામાં આવી ન હતી. એવો નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો છે કે કેટલાક કેસોમાં, આ કોર્ટે જણાવ્યું છે કે માત્ર સારભૂત પાલન પૂરતું ગણાશે, જે ફોજદારી કાયદાઓના સંદર્ભમાં સારભૂત પાલન પૂરતું રહેશે નહીં તેવા કાયદાના સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતથી વિપરીત છે.

તેના પ્રત્યુત્તરમાં, રાજ્ય તરફથી વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે આરોપીને જાણ કરવાનો હેતુ પારદર્શિતા સુનિશ્ચિત કરવાનો છે અને તેનો ઉદ્દેશ્ય ખોટી રીતે સંડોવી દેવાના આક્ષેપોની શક્યતાને નકારી કાઢવાનો છે. આ માહિતી/જાણ આપવા માટે કોઈ ચોક્કસ પદ્ધતિ હોવી જરૂરી નથી. આરોપી સમક્ષ એ સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું હતું કે તેની પાસે વિકલ્પ હતો, તેમ છતાં તેણે

રાજપત્રિત અધિકારી અથવા મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા પોતાની જડતી કરાવવાનો વિકલ્પ પસંદ કર્યો ન હતો. એવું ન હતું કે તેની પાસે મર્યાદિત વિકલ્પ હતો. જો આરોપી તેવી પસંદગી કરતો, તો જડતીનો વિકલ્પ આપનાર અધિકારીને બાકાત રાખીને નિર્દિષ્ટ અધિકારીઓની હાજરીમાં જડતી હાથ ધરી શકાઈ હોત. વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા અનુસાર, બલદેવ સિંહના કેસ (ઉપરોક્ત) માં બંધારણીય બેંચ સમક્ષ માહિતી/જાણના સ્વરૂપ અંગેનું પાસું વિચારણા હેઠળ ન હતું.

પક્ષકારોની સામસામેની દલીલોનું મૂલ્યાંકન કરવા માટે, બલદેવ સિંહના કેસ (ઉપરોક્ત) માં બંધારણીય બેંચ દ્વારા કરવામાં આવેલા કેટલાક અવલોકનોની નોંધ લેવી જરૂરી છે. એ પણ નોંધવું જરૂરી છે કે કોર્ટે અમૂર્ત રીતે એવો નિર્ણય કર્યો ન હતો કે કલમ ૫૦ નું સ્વરૂપ નિર્દેશાત્મક છે કે ફરજિયાત. એવું ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ ગર્ભિત રીતે તેને અનિવાર્ય તથા બંધનકર્તા બનાવે છે અને તપાસ કરનાર અમલદાર (સક્ષમ અધિકારી) પર એ ફરજ લાદે છે કે તેઓ સંબંધિત વ્યક્તિ (શંકાસ્પદ) ને તેના અધિકારના અસ્તિત્વ વિશે એવી જાણ કરીને કે જો તે તેવી માંગણી કરે, તો રાજપત્રિત અધિકારી અથવા મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ તેની જડતી લેવામાં આવશે, કલમ ૫૦ માં નિર્ધારિત પદ્ધતિ અનુસાર તે વ્યક્તિની જડતી લેવાય તે સુનિશ્ચિત કરે અને જો તે તેવો વિકલ્પ પસંદ કરે, તો રાજપત્રિત અધિકારી અથવા મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ તેની જડતી કરવામાં નિષ્ફળતાથી આરોપીને અન્યાય થશે અને ગેરકાયદેસર વસ્તુઓની રિકવરી શંકાસ્પદ બનશે તેમજ આરોપીની દોષસિદ્ધિ અને સજા દૂષિત થશે. જ્યાં આ અધિનિયમની કલમ ૫૦ ની જોગવાઈઓના

ઉલ્લંઘનમાં હાથ ધરવામાં આવેલી જડતી દરમિયાન મળી આવેલી ગેરકાયદેસર વસ્તુના કબજાના આધારે જ દોષસિદ્ધિ નોંધવામાં આવી હોય, ત્યાં તે ગેરકાયદેસર હતી. વધુમાં એવું ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે આ ક્ષતિ પોતે કદાચ સમગ્ર ટ્રાયલને દૂષિત ન કરે, પરંતુ આરોપીને તેના અધિકારના અસ્તિત્વ વિશે જાણ ન કરવાથી તેને થતા સહજ અન્યાયના કારણે, તે તેની દોષસિદ્ધિ અને સજાને અસમર્થનીય બનાવી દેશે. ચુકાદાના ફકરા ૩૨ માં (પાના ૨૦૦ પર) આ સ્થિતિ સ્પષ્ટ કરવામાં આવી હતી. ફકરા ૫૭ માં, અન્ય બાબતોની સાથે નીચે મુજબના તારણો પર પહોંચવામાં આવ્યું હતું:

> "(૧) જ્યારે અગાઉથી મળેલી માહિતીના આધારે કાર્ય કરનાર કોઈ સક્ષમ અધિકારી અથવા વિધિવત અધિકૃત અધિકારી કોઈ વ્યક્તિની જડતી લેવાના હોય, ત્યારે સંબંધિત વ્યક્તિને આ અધિનિયમની કલમ ૫૦ ની પેટા–કલમ (૧) હેઠળના તેના અધિકાર અંગે જાણ કરવી તેમના માટે અનિવાર્ય છે કે જડતી કરાવવા માટે તેને નજીકના રાજપત્રિત અધિકારી અથવા નજીકના મેજિસ્ટ્રેટ પાસે લઈ જવામાં આવે. જોકે, આવી માહિતી લેખિતમાં જ હોવી અનિવાર્ય નથી.
>
> (૨) કોઈ રાજપત્રિત અધિકારી અથવા મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ પોતાની જડતી કરાવવાના પોતાના અધિકારના અસ્તિત્વ વિશે સંબંધિત વ્યક્તિને જાણ કરવામાં નિષ્ફળતા આરોપીને અન્યાય પહોંચાડશે.
>
> (૩) અગાઉ મળેલી માહિતીના આધારે કોઈ સક્ષમ અધિકારી દ્વારા તે

વ્યક્તિને તેના એ અધિકાર વિશે જાણ કર્યા વિના કે જો તે તેવી માંગણી કરે તો જડતી માટે તેને કોઈ રાજપત્રિત અધિકારી અથવા મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ લઈ જવામાં આવશે, કરવામાં આવેલી જડતી અને જો તે તેવો વિકલ્પ પસંદ કરે તો રાજપત્રિત અધિકારી અથવા મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ તેની જડતી કરવામાં નિષ્ફળતા, કદાચ આખી ટ્રાયલને દૂષિત ન કરે પરંતુ ગેરકાયદેસર વસ્તુની રિકવરીને શંકાસ્પદ બનાવશે અને આરોપીની દોષસિદ્ધિ તથા સજાને દૂષિત કરશે, જ્યાં આ અધિનિયમની કલમ ૫૦ ની જોગવાઈઓના ઉલ્લંઘનમાં હાથ ધરવામાં આવેલી જડતી દરમિયાન તેના શરીર પરથી મળી આવેલી ગેરકાયદેસર વસ્તુના કબજાના માત્ર આધારે જ દોષસિદ્ધિ નોંધવામાં આવી હોય.

(૫) કલમ ૫૦ માં પૂરા પાડવામાં આવેલા રક્ષણાત્મક ઉપાયોનું યોગ્ય રીતે પાલન કરવામાં આવ્યું હતું કે નહીં, તે બાબત અદાલત દ્વારા ઇન્સાફી કાર્યવાહી દરમિયાન રજૂ કરવામાં આવેલા પુરાવાના આધારે નક્કી કરવાની રહેશે. તે મુદ્દા પરનું કોઈપણ એક તરફનું તારણ દોષસિદ્ધિ અથવા નિર્દોષ મુક્તિનો હુકમ નોંધવા માટે સુસંગત રહેશે. ઇન્સાફી કાર્યવાહી દરમિયાન કલમ ૫૦ ની જોગવાઈઓ, અને વિશેષ કરીને તેમાં પૂરા પાડવામાં આવેલા રક્ષણાત્મક ઉપાયોનું યોગ્ય રીતે પાલન કરવામાં આવ્યું હતું તે સાબિત કરવાની ફરિયાદપક્ષને તક આપ્યા વિના, હાઇકોર્ટ માટે ઇન્સાફી કાર્યવાહી હેઠળની ફોજદારી ફરિયાદ અથવા આરોપોને રદ કરવાનું અનુમતિપાત્ર રહેશે નહીં.

(૬) જે સંદર્ભમાં જે વ્યક્તિની જડતી લેવાની જરૂરિયાત હોય તે વ્યક્તિના લાભાર્થે કલમ ૫૦ માં આ રક્ષણનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે તે સંદર્ભને જોતાં, આવી જોગવાઈની માની લેવાયેલી આવશ્યકતા પણ ફરજિયાત છે, અને તે બાબત તપાસ કરનાર અધિકારીના પક્ષે તેનું ચુસ્તપણે પાલન કરવાની અપેક્ષા રાખે છે તથા તેના માટે કલમ ૫૦ માં નિર્ધારિત કરવામાં આવેલી રીત અનુસાર જડતી હાથ ધરવી ફરજિયાત બને છે, પરંતુ કલમ ૫૦ ની આવી આવશ્યકતાનું પાલન કરવામાં થયેલી કોઈ નિષ્ફળતા માત્ર પોતાના દમ પર આપોઆપ સમગ્ર ઈન્સાફી કાર્યવાહીને દૂષિત કરશે નહીં, અને કલમ ૫૦ ની અસરકારકતા અંગેનો પ્રશ્ન પ્રત્યેક કેસની ચોક્કસ હકીકતો અને સંજોગોના આધારે અદાલત દ્વારા નક્કી કરવાનો રહેશે.

(૭) અધિનિયમની કલમ ૫૦ માં પૂરા પાડવામાં આવેલા રક્ષણાત્મક ઉપાયોના ઉલ્લંઘનમાં હાથ ધરવામાં આવેલી જડતી દરમિયાન આરોપીના શરીર પરથી જપ્ત કરવામાં આવેલી ગેરકાયદેસર વસ્તુનો ઉપયોગ, આરોપી પાસે તે પ્રતિબંધિત માલસામાનનો ગેરકાયદેસર કબજો હોવાના સાબિતીરૂપ પુરાવા તરીકે કરી શકાતો નથી; જોકે ગેરકાયદેસર જડતી દરમિયાન તે સામગ્રી મળી આવી હોવા છતાં પણ, આવી જડતી દરમિયાન મળી આવેલી અન્ય કોઈપણ સામગ્રી પર અન્ય કાર્યવાહીઓમાં ફરિયાદપક્ષ દ્વારા તે આરોપી વિરુદ્ધ આધાર રાખી શકાય છે."

તે બાબત નિર્વિવાદ છે કે અધિનિયમની કલમ ૫૦ હેઠળ આપવી જરૂરી એવી માહિતી પહોંચાડવા માટે કોઈ ચોક્કસ સ્વરૂપ નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યું નથી અથવા અભિપ્રેત નથી. જે બાબત આવશ્યક છે તે ખુદ તે કલમમાં નામોલ્લેખ કરાયેલા અધિકારીઓ પૈકીના કોઈ એક અધિકારીની ઉપસ્થિતિમાં પોતાની જડતી કરાવવાના તેના અધિકારનું અસ્તિત્વ છે. કોઈ ચોક્કસ પદ્ધતિ કે રીત નિર્ધારિત કરવામાં આવી ન હોવાથી કે અભિપ્રેત ન હોવાથી, અદાલતે આવી જાણકારીના માત્ર બાહ્ય સ્વરૂપને નહીં પરંતુ તેના મૂળ સારતત્ત્વને જોવાનું રહે છે. કલમ ૫૦ ની આવશ્યકતાઓ પૂર્ણ થઈ છે કે નહીં તેવો પ્રશ્ન દરેક કેસની હકીકતોના આધારે નક્કી કરવાનો હોય છે અને તે અંગે કોઈ વ્યાપક સામાન્યીકરણ અને/અથવા કોઈ બીબાંઢાળ ફોર્મ્યુલા હોઈ શકે નહીં.

> "૮. જે પ્રશ્ન અમને સંદર્ભિત કરવામાં આવ્યો છે તે જ પ્રશ્ન આ અદાલતની એક બેંચ દ્વારા સ્ટેટ ઓફ પંજાબ વિરુદ્ધ બલબીર સિંહ (૧૯૯૪) ૩ એસસીસી ૨૯૯ ના કેસમાં વિચારણા હેઠળ આવ્યો હતો. ફકરા ૨૫ માં નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું હતું:
>
> 'એન.ડી.પી.એસ. અધિનિયમની કલમ ૫૦ પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે જે વ્યક્તિની જડતી લેવાની હોય તેને એ વિકલ્પ આપવામાં આવે છે કે શું તે કોઈ સશક્ત રાજપત્રિત અધિકારી અથવા મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ પોતાની જડતી કરાવવા માંગે છે... બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, આ એક સ્પષ્ટ આવશ્યકતા છે જેનું પાલન થવું જરૂરી છે, પરંતુ સંબંધિત અધિકારી દ્વારા

જે વ્યક્તિની જડતી લેવાની હોય તેને આ વિકલ્પ વિશે લેખિતમાં જાણ કરવામાં આવે તે આવશ્યક નથી; જે બાબત જરૂરી છે તે એ છે કે ખુદ અધિકારી એ હકીકતથી સંપૂર્ણપણે વાકેફ હોય કે તે કાયદાની કાનૂની આવશ્યકતા છે અને તેણે એ સુનિશ્ચિત કરવું જોઈએ કે જે વ્યક્તિની જડતી લેવાની હતી તેને આ કાનૂની આવશ્યકતાથી વાકેફ કરવામાં આવ્યો હતો કે નહીં અને તે રીતે વાકેફ કર્યા પછી, તેણે ખુદ તે અધિકારી સમક્ષ અથવા કોઈ સશક્ત રાજપત્રિત અધિકારી કે મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ પોતાની જડતી કરાવવાનો વિકલ્પ પસંદ કર્યો હતો કે કેમ.'"

૯. અમે ઉપર્યુક્ત મનોહર લાલના કેસમાં અપનાવવામાં આવેલા મત સાથે પૂર્ણપણે સહમત છીએ.

૧૦. અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ ગેરકાયદેસર હોય તેવી વસ્તુઓ કોઈ વ્યક્તિના કબજામાંથી મળી આવવાનું પરિણામ એ આવે છે કે તેણે એ સાબિત કરવું પડે છે કે તેણે તેની જોગવાઈઓનું કોઈ ઉલ્લંઘન કર્યું ન હતું અને તે બાબત તેને કઠોર સજા માટે પાત્ર બનાવે છે. તેથી જ, અધિનિયમ જે વ્યક્તિની જડતી લેવાની હોય તેને એક રક્ષણાત્મક ઉપાય પૂરો પાડે છે. તે કોઈ વરિષ્ઠ અધિકારીની ઉપસ્થિતિમાં જડતી હાથ ધરવાની માંગ કરી શકે છે. તે વરિષ્ઠ અધિકારી સરળતાથી કોણ ઉપલબ્ધ છે તેના આધારે રાજપત્રિત અધિકારી અથવા મેજિસ્ટ્રેટ હોઈ શકે છે.

૧૧. અધિનિયમની કલમ ૫૦ હેઠળનો વિકલ્પ, તેનું સાદી રીતે વાંચન કરતાં, માત્ર આવા વરિષ્ઠ અધિકારીની ઉપસ્થિતિમાં જડતી કરાવવાનો જ છે. તેમાં રાજપત્રિત અધિકારીની ઉપસ્થિતિમાં જડતી કરાવવાનો અથવા મેજિસ્ટ્રેટની ઉપસ્થિતિમાં જડતી કરાવવાનો એવો કોઈ આગળનો વિકલ્પ નથી. કલમ ૫૦ માં 'સૌથી નજીકના' શબ્દનો ઉપયોગ સુસંગત છે. જડતી વહેલામાં વહેલી તકે હાથ ધરવાની હોય છે અને, એક વાર જે વ્યક્તિની જડતી લેવાની હોય તે આવા વરિષ્ઠ અધિકારીની ઉપસ્થિતિમાં જડતી કરાવવાનો વિકલ્પ પસંદ કરે, તે પછી જે કોઈ સૌથી સરળતાથી ઉપલબ્ધ હોય તેવા રાજપત્રિત અધિકારી અથવા મેજિસ્ટ્રેટની ઉપસ્થિતિમાં જડતી હાથ ધરવાનું કામ જડતી કરનાર પોલીસ અધિકારીનું રહે છે".

જેમ કે બલદેવ સિંહના કેસ (પૂર્વોક્ત) માં સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું છે તેમ, કલમ ૫૦ ની આવશ્યકતાઓ પરિપૂર્ણ થઈ છે કે નહીં તે જોવાનું અને તેનું મૂલ્યાંકન કરવાનું રહે છે. વાસ્તવમાં કલમ ૫૦ એવા વધારાના રક્ષણાત્મક ઉપાયો પૂરા પાડે છે જે કાનૂન દ્વારા સ્પષ્ટપણે પૂરા પાડવામાં આવ્યા નથી. તેમાં વ્યાજબી, નિષ્પક્ષ અને ન્યાયી પ્રક્રિયા અપનાવવા પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે. અધિકારના અસ્તિત્વની જાણ કરવા માટે કોઈ વિશિષ્ટ શબ્દોનો ઉપયોગ કરવો અનિવાર્ય નથી. પ્રસ્તુત કેસોમાં બજાવવામાં આવેલી નોટિસો એકસરખા શબ્દોમાં છે. પ્રભાશંકર પર બજાવવામાં આવેલી નોટિસ (આંક પી–૧૦) નીચે

મુજબની છે:

"આ નોટિસ મારફતે તમને જાણ કરવામાં આવે છે કે અમને એવી માહિતી મળી છે કે તમારી પાસે અફીણનો કબજો છે. તેથી, અમારે તમારી જડતી લેવાની છે. જો તમારી ઈચ્છા હોય, તો તમારી જડતી માટે તમને રાજપત્રિત અધિકારી અથવા મેજિસ્ટ્રેટ સમક્ષ લઈ જઈ શકાય છે. તમને નોટિસ આપવામાં આવે છે. નોટિસ આપવામાં આવી છે."

ઉપરોક્ત જાણકારીના પ્રત્યુત્તરમાં પ્રત્યેક આરોપીએ લેખિતમાં નીચે મુજબ લખી આપ્યું હતું:

"સાહેબ, જો આપ મારી અથવા મારા સ્કૂટરની જડતી લેશો તો મને કોઈ વાંધો નથી".

સહી/– રામ વિલાસ સહી/– પ્રભાશંકર ૧૪.૨૦ કલાકે

પ્રસ્તુત કેસમાં આપવામાં આવેલી નોટિસ, જોસેફ ફર્નાન્ડીઝ ના કેસ (ઉપરોક્ત) માં આરોપીને જે જણાવવામાં આવ્યું હતું તેની સાથે ઘણી સમાનતા ધરાવે છે. તે કેસમાં, આ કોર્ટે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું:

"૨. વિદ્વાન વકીલશ્રીએ એવો મુદ્દો ઉપસ્થિત કરવા પ્રયાસ કર્યો હતો કે અધિનિયમની કલમ ૫૦ નું પાલન કરવામાં આવ્યું નથી... જડતી લેનાર અધિકારીએ તેમને એવી જાણ કરી હતી કે 'જો આપ ઇચ્છો તો કોઈ સશક્ત રાજપત્રિત અધિકારી અથવા મેજિસ્ટ્રેટની ઉપસ્થિતિમાં આપની

જડતી લઈ શકાય છે' જેના માટે અપીલકર્તાએ કોઈ વિકલ્પ પસંદ કર્યો ન હતો. અમારો એવો મત છે કે અધિનિયમની કલમ ૫૦ ની આવશ્યકતાનું સારભૂત પાલન થયેલું છે... અમારા મતે અપીલકર્તાને એવી માહિતી આપવામાં આવી હતી કે કોઈ સશક્ત રાજપત્રિત અધિકારી અથવા મેજિસ્ટ્રેટની ઉપસ્થિતિમાં પોતાની જડતી કરાવવાનો તેમને અધિકાર હતો, અને તેમ છતાં અપીલકર્તાએ તેમની ઉપસ્થિતિમાં જડતી કરાવવાનું પસંદ કર્યું ન હતું."

જોકે, અપીલકર્તાઓ તરફના વિદ્વાન વકીલશ્રીએ એવી રજૂઆત કરી હતી કે આ એવો કેસ હતો જ્યાં કોર્ટે ભૂલભરેલી રીતે એવું ઠરાવ્યું હતું કે સારભૂત પાલન પૂરતું ગણાશે, પરંતુ અમને જણાય છે કે રેખાંકિત કરવામાં આવેલો ભાગ એ જ બાબત છે જેને કોર્ટે અધિકારની માહિતી હોવાનું ઠરાવ્યું હતું. પ્રસ્તુત કેસમાં આપવામાં આવેલો પ્રસ્તાવ તે કેસમાં જે કહેવામાં આવ્યું હતું તેની લગભગ હૂબહૂ પ્રતિકૃતિ સમાન છે.

જોકે, અપીલકર્તાઓ તરફના વિદ્વાન વકીલશ્રી દ્વારા રેખાંકિત કરવામાં આવેલા એ સામાન્ય સિદ્ધાંત સામે કોઈ વિવાદ હોઈ શકે નહીં કે જો કાયદો કોઈ ચોક્કસ બાબત કોઈ ચોક્કસ રીતે જ કરવાની અપેક્ષા રાખતો હોય, તો તે તે જ રીતે થવી જોઈએ અને અન્ય કોઈ રીતે નહીં, જેવું કે પ્રિવિ કાઉન્સિલ દ્વારા નઝીર અહમદ વિરુદ્ધ કિંગ–એમ્પરર, એઆઈઆર (૧૯૩૬) પીસી ૨૫૩ ના કેસમાં અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું અને આ કોર્ટ દ્વારા ઉત્તર પ્રદેશ રાજ્ય વિરુદ્ધ

સિંઘારા સિંહ અને અન્ય, (૧૯૬૪) ૪ એસસીઆર ૪૮૫ ના કેસમાં તેની પુનઃપુષ્ટિ કરવામાં આવી હતી, પરંતુ તે પ્રશ્ન અહીં ઉપસ્થિત થતો નથી.

'સારભૂત પાલન' શબ્દપ્રયોગનો ઉપયોગ એ પૃષ્ઠભૂમિમાં કરવામાં આવ્યો હતો કે જડતી લેનાર અધિકારીના ધ્યાનમાં અધિનિયમની કલમ ૫૦ હતી અને તેને બલદેવ સિંહ ના કેસમાં બંધારણીય બેંચ દ્વારા તેના પર કરવામાં આવેલા અર્થઘટનની સહાય પ્રાપ્ત ન હતી. ચુકાદામાંની કોઈ પંક્તિ કે શબ્દને, તે અવલોકનો પર કોઈ ભિન્ન અર્થનું આરોપણ કરવા માટે, અલાયદી રીતે અથવા જાણે કે કોઈ વૈધાનિક જોગવાઈનું અર્થઘટન કરવામાં આવી રહ્યું હોય તે રીતે વાંચી શકાય નહીં.

ઉપરોક્ત પરિસ્થિતિ જોતાં, અધિનિયમની કલમ ૫૦ ની આવશ્યકતાઓનું પાલન કરવામાં આવ્યું ન હતું તેવી દલીલમાં અમને કોઈ તથ્ય જણાતું નથી.

એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે કલમ ૫૭ ની આવશ્યકતાઓનું પાલન કરવામાં આવ્યું નથી. કલમ ૫૭ ની આવશ્યકતાઓનું પાલન કરવામાં આવ્યું નથી તેવી દલીલને સમર્થન આપવા માટે ટ્રાયલ કોર્ટ કે હાઇકોર્ટ સમક્ષ કોઈ પણ સામગ્રી રજૂ કરવામાં આવી ન હતી. આથી, આરોપીના દોષિતપણા અને દોષસિદ્ધિ પર તેની જે કોઈ અસર પડે તેની વાત તો બાજુ પર રહી, આ સંબંધમાં કરવામાં આવેલી ફરિયાદ કોઈ પણ વિચારણાને પાત્ર બનતી નથી.

વધુમાં, એ પણ નોંધી શકાય કે ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા, ૧૯૭૩

(ટૂંકમાં 'સંહિતા') ની કલમ ૩૧૩ હેઠળ પોતાનું નિવેદન આપતી વખતે, આરોપીએ એવું કહ્યું ન હતું કે તે પોતાના અધિકારોથી અજાણ હતો અથવા તે કારણસર તેને કોઈ પણ રીતે ગેરમાર્ગે દોરવામાં આવ્યો હતો. તેનાથી વિપરીત, સામાન્ય અને અસ્પષ્ટ રીતે માત્ર એટલું જ કહેવામાં આવ્યું હતું કે તે કશું જાણતો ન હતો અથવા તેને આક્ષેપો અંગે કોઈ ખ્યાલ ન હતો. જોકે માત્ર તેટલી બાબત જ આરોપીને દોષિત ઠેરવવા માટે પૂરતી નથી, તેમ છતાં તે ચોક્કસપણે એવી છાપ આપે છે કે આરોપીને કોઈ પણ રીતે કોઈ પૂર્વગ્રહ કે પ્રતિકૂળ અસર થઈ ન હતી. હાઈકોર્ટના વાદગ્રસ્ત ચુકાદામાં કોઈ પણ પ્રકારનો હસ્તક્ષેપ કરવાનું વાજબી ઠેરવે તેવી કોઈ ક્ષતિ કે ત્રુટિ જણાતી નથી. તદનુસાર અપીલો રદ કરવામાં આવે છે.

અપીલો રદ કરવામાં આવે છે.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

==========

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==========